

FÜREDI HISTÓRIA

HELYTÖRTÉNETI FOLYÓIRAT

XIV. ÉVFOLYAM 3. SZÁM

38.

2014.

Halászszyeggy 1942-ből

BALATONFÜREDI VITORLÁSTELEPEK 1.

A vízisport telepeket bemutató sorozatunkat azért indítjuk, mert nyilván nem közömbös Füred lakosságának, mi is történt az „ablakuk előtt”, és mi változhat még napjainkban is a város alsó, Balaton-parti területén. Azon a csodálatos parton, ahol a hagyományos sétány, a kikötő, és a sok parti létesítmény fekszik. És amelyek részben el is zárják a Balatont a nagyközönség elől. Mi is a történetük ezeknek, milyen céllal foglalták el az oly becses parti sáv egy-egy részét, miképpen formálták át a kezdeti nádas, ingoványos partot, mennyiben járultak hozzá Füred hírnevéhez, hogyan növelték városunk vonzerejét, látogatottságát?

Füreden már 1867-ben létrejött az első „yacht egylet”, később sólya és műhely épült, 1880-tól megkezdtek a vitorlás túra- és versenyhajók építését, 1882-ben már vitorlásversenyt rendeztek, 1884-ben újabb vitorlás egyesületet alapítottak, 1885-ben létesült a szép, arányos balatonfüredi klubház, amely a balatoni vitorlázás fő központja lett. Azóta már számos vitorlasegyesület tart fenn kikötőt, klubházat, vízi telepet, Balatonfüred a magyar vitorlássport fellegvára továbbra is. A sorozat első részének két cikke a MAFC telepét mutatja be.

RÁCZ JÁNOS

A MAFC VITORLÁS SZAKOSZTÁLY BALATONFÜREDI TELEPE

BALATONFÜRED, SZÉCHENYI U. 10.

A Balatonfüreden működő vitorlás szakosztályok a sportágban mindig is a legsikeresebbek közé tartoztak. Az egyik füredi partszakasz, a város akkori nyugati szélén fekvő terület tulajdonjoga 1957-ben került juttatás címén az egykori Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetemhez. A jogot azonban 1959-ben visszavonta a magyar állam, az ÉKME ezután a terület használója lett. A Műegyetemi Atlétikai és Futball Club (MAFC) az 1958 áprilisában megtartott elnökségi ülésén foglalkozott a vitorlás szakosztály ügyével azért, mert az egyetemi szakszervezet a sportegyesület megkérdezése nélkül hir-

detett meg üdülést a vízitelepre. Az egyesület mint a balatonfüredi ingatlan üzemeltetője tiltakozott, arra hivatkozva, hogy a területen üdültetés nincs, ott csak sportolók, a MAFC igazolt versenyzői tartózkodhatnak. A MAFC Vitorlás Szakosztály a Műegyetemi Atlétikai és Futball Clubon belül önálló szakosztályként, a club elnöksége illetve elnöke felügyelete alatt működik, a Magyar Vitorlásszövetség tagjaként. A szakszervezet bejelentette azonban két szobára az üdültetési igényét, végül az ÉKME rektora 1959 februárjában hozott határozata szerint „a telepet a mindkét budapesti műszaki egyetem hall-

gatóit és dolgozóit felölélő MAFC Vitorlás Szakosztálya, az ÉKME szakszervezete és az ÉKME KISZ Bizottsága használja.” A MAFC elnöksége 1960 júniusában jelentette be, hogy a füredi sporttelep teljes mértékben az egyesület tulajdonába került, 1964-ben kérelmezték is, hogy a telep kezelője az ÉKME helyett a MAFC legyen. A Veszprémi Járásbíróság helyt adott a kérvénynek, ugyanakkor az akkoriban még két helyrajzi számon szereplő üdülőtelep egyik fele esetében (1327/4. h. sz.) az ÉKME és a Budapesti Műszaki Egyetem egyesítése után a BME-t jelölte meg kezelőnek. A sporttelep helyrajzi számainak egyesítésekor a tulajdoni lapokon a Budapesti Műszaki Egyetem Atlétikai és Futball Clubot, mint nem létező jogi személyt jegyezték be. A vízitelepnek nádassal körülvett kikötője volt, egy régi kőház és fabarakkok álltak az udvaron. A motoros hajó neve No Csak (no csak, megint beindult...) volt. Az edző Király László, az övé volt a Vihar nevű 22-es, kilencszeres magyar bajnok hajó. 1972-ben a Vörös Meteor telepen, 1973-ban a Spartacusban (Földváron) vendégeskedtek a MAFC vitorlázói, mert épült a műegyetemi üdülő, az új kikötő és a vitorlásház.

A balatoni ingatlanon háromszintes üdülőépületet emeltek, a telep 1974 és 2002 között egyrészt az üdülni vágyó hallgatók, oktatók és dolgozók nyaralási igényeit szolgálta, másrészt vitorlástelepe volt a műegyetemi vitorlás szakosztálynak. Fölépült a BME üdülője mellett egy kisebb épület a vitorlázók szobáival, vizesblokkokkal, műhellyel, szertárral és irodával. A gondnok Csáky András, a hajóács Bruckner László, később Tóth László volt. A sokáig olimpiai hajóosztály, az FD (repülő hollandi) osztály mezőnyében a MAFC-ban a Szentpéteri Ádám – Krénusz Ferenc, Majoross Péter – Magyar Géza, Csikós János – Bíró István, Oravec Béla – Szabó László és a Bakos Tamás – Endrédi Marcell páros versenyzett. A MAFC füredi vízitelepén létesült két épület nagyjából változatlan formában ma is áll, a régi kőházat azonban lebontották. Jól sikerült parkosításra, és természetesen a kikötő kiépítésére is sor került. Végül a nyugati szomszéd terület megszerzésével parkoló is létesült.

Az 1990. évi LXX. törvényben megvonták a társadalmi szervezeteknek az állami tulajdonú ingatlanokra vonatkozó kezelői jogát. A szervezeteket ezután ingyenes használati jog illette meg azokra az ingatlanokra, amelyek kezelői joga e törvény folytán szűnt meg. A MAFC még ebben az évben folyamosított is a Zárolt Állami Vagyont Kezelő és Hasznosító Intézményhez az ingyenes használati jog iránt, és

ezzel a telep felkerült egy, a későbbiekben hasznosítani tervezett ingatlanokat tartalmazó listára. Az 1996-ban hozott LXV. törvény (sporttörvény) szerint sportcélú ingatlanok tulajdonjogát ingyenesen szerezhette meg többek között az a sportszervezet, amelynek kezelői jogát az 1990. évi LXX. törvény alapján vonták meg, de ingyenes használati joga fennállt, amennyiben 1996. december 5-ig a Kincstári Vagyon Igazgatóság (KVI) által meghirdetett lista alapján erre vonatkozó pályázatot nyújtott be. Hosszas egyeztetések eredményeként 1999. február 26-i dátummal a BME és a MAFC között megállapodás jött létre a telep üzemeltetésével kapcsolatban, valamint egy szerződés a terület jogi helyzetének rögzítésére. 1999-ben a Körzeti Földhivatal a korábbi kezelő törlésével pedig a BME-t jegyezte be újként. A vitorlázók a terület 1/3-ára, az eredeti vízitelep használatára, az épületekre, valamint a kikötőre tartottak igényt.

2002 után az egyetem bérbe adta az üdülő épületét, a Vitorlás Szakosztály pedig saját szponzori forrásait felhasználva kiépítette a kikötőt (cölöpözés, stégek meghosszabbítása, elektromos hálózat és vízvételi lehetőség, meder-, valamint iszapkotrás). 2013 tavaszán a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. – a vagyonkezelésben tapasztalt visszasságokra hivatkozva – vissza kívánta venni a telek, bérkikötő és az azon található üdülő, a Hotel Uni vagyonkezelői jogát. Az indoklás szerint a BME felelőtlen kezelője volt a teleknek, mert 2009-ben előnytelen feltételekkel adta bérbe üzemeltetésre a létesítményt. A vagyonkezelő BME-nek konfliktusa támadt a MAFC Vitorlás Szakosztállyal is, amely még 2011 tavaszán a Közbeszerzések Tanácsához fordult. A kormány rendelkezni kíván egy átfogó vitorlásfejlesztési koncepció keretében a telep olimpiai központtá minősítéséről, egy új vitorláscentrum része lehet nagyhajós bérkikötő helyett versenysport vitorlázással, edzőképzéssel. Az új kormányhatározat rögzíti, hogy az „ingatlan üzemeltetéséből származó hasznok a vitorlássport tevékenység támogatására és fejlesztésére kerüljön felhasználásra, jelentősen hozzájárulva ezzel a magyar vitorlás utánpótlás és versenysport ideális körülményeinek megteremtéséhez.” A háromcsillagos szállodaként működő 46 szobás Hotel Uni elég rossz állapotban van, a partszakasz viszont, amelyen fekszik, rendkívül előnyös fekvésű, a telek szépen parkosított. A vitorlás ház 37 ágyas. A minden időjárásban jól védett kikötőben 98 db cölöpös kikötőhely van, de vendéghajókat nem fogad. Menedékhelyeket a hullámtörőhöz vezető stég nyugati oldalán lehet találni.

ÁKOS ANDRÁS

BME VÍZI SPORTTELEPE ÉS ÜDÜLŐJE

A címben megjelölt telepre 1957-ben, első éves egyetemistaként kerültem Király Laci bácsi testnevelő tanár hívására, aki az egyetem sportklubja, a MAFC vitorlás szakosztályának edzője, és amellet sokszoros magyar vitorlás bajnok is volt a 22-es cirkáló típusú hajóosztályban.

A vízi sporttelep akkori megjelenési formája lényegesen eltért úgy belsőleg, mint külsőleg a jelenleg láthatótól. 1957-ben szélességben azonos volt a maival, de a földdel borított területe csak kb. a mai külső büféig terjedt. Onnan egy belső öblöt volt kialakítva, amelyet két szélén a vitorlások kikötésére szolgáló stégek határoltak. Déli irányban, azaz a nyílt víz felé egy több méter széles nádas határolta, és igen jól védte a belső öblöt. A nádas délkeleti szakaszában volt kivágva a vitorlások közlekedését biztosító kijárat. A sporttelep előterében kétszintes kőház állt – sokáig ez volt a bázisépületünk –, amelyben a gondnoki lakáson kívül néhány szoba, és az alagsorban vizes blokk volt. Első gondnokunk, Schrenk „néni” fiatal, de rendet követelő és betartató igazi pótmamánk volt, míg férje, Schrenk Józsi „bácsi” a kiegészítő gondnoki tevékenységen kívül elsősorban a hajóácsi, hajóépítői munkákat látta el. Nagyon jól!

Telekszomszédok: balról az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elődje, a Tervhivatal akkor még beépítetlen területe volt, míg jobbról a Balatonba ömlő patak és az azt övező elhanyagolt mocsaras felszín, azon túl pedig az Állami Operaház telke terült el, amelynek hírhedten szigorú gondnoka Stanci néni volt.

A vízi sporttelepünk előtt kétsávos közút haladt el, amelynek túlsó oldali határoló területe szőlővel volt beültetve. Maga az út élményszámba menő gyönyörű fasorral volt kétoldalt szegélyezve, de Balatonfüred település Tihany irányába terjeszkedése során a 60-as évek elején – hatalmas botrányok közepette – ezeket a fákat sajnos kivágták.

A sporttelep tulajdonjogilag 1957-ben került át a Veszprémi Vegyipari Egyetemtől az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetemhez, és ekkortól kezdődhetett meg a terület, valamint a MAFC vitorlás szakosztály fejlesztése. Ezek a fejlesztések lassan indultak be, mivel a egyetemnek igen mérsékelt volt erre a célra fordítható pénzeszközei. A legelső években a területfejlesztés abból állt, hogy a vitorlás szakosztály tagjai fiatalos lendülettel és tenni akarással talicskát és szerszámot ragad-

tak, és számtalan hétvége egy-egy napján a szomszédos szabad területekről földet hoztak a telepre, elegyengették azt, majd füvesítették. Ennél nehezebb önerős „beruházás” volt nagy kövek behordásával a Balatonnal határos partszakaszon védőfal építése, kialakítása. Kissé később, a 60-as évek elején jelentős változást jelentett, amikor személyes kapcsolatokat felhasználva, rendkívül jutányosan Dunaújvárosból betonból készített kocka alakú kis lakószobákat szerzett be az egyetem szálláshelyek céljára. Egy-egy ilyen házikó 4 főt tudott befogadni. Nem voltak túl praktikusak, mivel a szigetelés nélkül készült egyszerű kis létesítményekben kánikulai időszakban meg lehetett főni, de a sportolók örültek nekik, hiszen a korábbiakhoz képest mégis csak elmozdulást jelentettek az „európaisodás” irányába. Vizes helyiségeink továbbra is a kőházban voltak. A sok kis házikóval sporttelepünk egy sarkvidéki eszkimótáborra „hajazott”.

A vízi sporttelep arculatának és használati értékének jelentős megváltozását a 70-es évek eleje hozta meg. A BME mintegy 1500 fős oktatói és dolgozói állománya évről-évre ipari megbízásokra nagyon sok olyan munkát is végzett a hivatalos egyetemi feladatokon túlmenően, amelyekből számottevő pénzbevételei származtak az egyetemnek. Ezen pénzek fejlesztésre fordítható összegéből kezdődött meg, majd készült el az egyetem életének legjelentősebb önerős beruházása, a balatonfüredi sport- és üdülőtelep, az akkori időknek megfelelő igen színvonalas kiépítése. Az építkezést – a pénzforrások meglétén túl – az tette lehetővé, hogy a terület kiemelten sportcélokat szolgált, az egyetemi és általában a tanuló korú magyar fiatalok vitorlásának lehetőségét biztosította.

Vitorlások versenye, és a mólóról figyelő közönség
(Fotó, Helytörténeti Gyűjtemény)

Két épületet emeltek, amelyek külső megjelenésükben a mai napig fennmaradtak. A háromemeletes főépületben üdülőszobák, konferencia terem, társalgó, gondnoki iroda, büfé, főzőkonyha, kazánház volt. A kis épületben elsősorban a saját és vendégsportolók szállása, továbbá hajóműhely, szertár és edzői iroda volt, valamint a vitorlás hajók fedett tárolását biztosította. Ezeken kívül a kis épületben vizes blokkokat is kiépítettek. Az épületek megépítése mellett a régi bázisépületet, a kőházat elbontották.

Természetesen az épületek létesítése mellett több járulékos feladat is megvalósult. Ezek sorában a legelső volt a belső öböl megszüntetése, a víz felőli nádas kivágása, majd a teljes terület földdel feltöltése! Az épületek megépítése és a megnövekedett területek kulturálttá tétele, füvesítése, közlekedő utak létesítése és fásítása után készült el a kikötőhely mederkotrással, külső védőgátakkal. Mintegy 70 db vitorlás hajó kikötésére alkalmasan. (A kikötési darabszámot az évek során megnövelték.)

Érdekességként megemlítem, hogy az építési engedélyben az építési hatóság kikötötte azt, hogy amennyiben a vízpart mentén sétányt fog az önkormányzat kiépíteni, úgy az egyetem tűrni köteles azt. Egyúttal a sétány megépíthetőségéhez mintegy 10 méteres földszávot rendelkezésre bocsátani köteles a vízi sporttelep teljes szélességében. Viszont a vitorlás hajók vízre bocsátásához és vízről kivételéhez sólyára volt szükség. A hatósági előírások miatt az egyetem vezetése ennek megépítésére nem akart pénzt biztosítani, a sétány megépítése esetén ezen ráfordítás biztos elvesztésének tudatában. A sólya végül úgy épült meg, hogy jelen cikk írója, akkoriban a vitorlás szakosztály vezetője, egyúttal az egyetem beruházási osztályának vezetője voltam, személyemben és hivatali beosztásommal kellett felelősséget vállalnom, hogy a sétány 20 éven belül nem épül meg, tehát ennyi időn belül a sólya beruházása nem veszik el az egyetem pénzügyi ráfordításából. (Azért lehetett 20 év a feltétel, mert az egyetem legfőbb döntéshozói ekkor már rég nyugdíjban lesznek.) Vállaltam a felelősséget! „Nyugodtan” mertem vállalni, mert eléggé látható volt, hogy egyéb fontos balatonfüredi beruházások mellett éppen sétány építésére egyhamar nem lesz pénze Balatonfüred városának. A sólya ilyen előzmények után meg is épült. (A jelzett körzetben a máig eltelt 40 év alatt sem létesült sétány.)

Jelentős pozitív változást jelentett még a patak körüli terület megszerzése. Rendezett beépítése és

bekerítése révén megoldódott az egyetemi gépkocsik parkolása.

A BME vitorlás- és üdülőtelepe kialakulásának és fejlődésének rövid ismertetése mellett szeretném felemlíteni azon balatonfüredi lakosok nevét, akik különböző időszakokban a sportteleppel kapcsolatos feladatok ellátásában, vagy a vitorlás szakosztály eredményességének előbbre vitelében, velünk szimpatizálva segítségünkre voltak tevőlegesen, és azzal, hogy Balatonfüredet megszerettették velünk: *Schrenk József* (hajóépítő, gondnok), *Schrenk Józsefné* (gondnok), *Bruckner József* és *Bruckner László* (hajóácsok), *dr. Kovács László* és *fiai* (kiemelkedő eredményességű vitorlás versenyzők), *Németh István* (a MAFC vitorlázók sokirányú szellemi és fizikai támogatója és segítőnk), *Csáky András* és *felesége* (telepvezető és gondnok), *Tóth László* (hajóács és a létesítmények karbantartója 40 évig), *Béresi Zsolt* (edző), *Deli Sándor* „Rozoga” (a hajómotorok karbantartója), *Németh Istvánné* (vitorlaszabó), *Bruckner Eta* (konyhafőnök) és *Kocsis László* (edző).

Versenyző vitorlások a Balatonon, az 1960-as években
(Képeslap, Helytörténeti Gyűjtemény)